

The relationship between the perception of parents' parenting styles and academic conscientiousness with the academic success

Mehdi Niaki^{*1}, Javanshir Asadi²

1.Department of Psychology, Faculty of Humanities, Gorgan Branch Azad University, Gorgan, Iran
2.Assistant Professor Department of Psychology, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran

Abstract

Background & Purpose: The purpose of this research was to investigate the relationship between the perception of parents' parenting styles and academic conscientiousness with the academic success of male students in Middle School in Gorgan.

Method: The present research method is descriptive-correlational. The research population included all male students of Middle school in Gorgan in the academic year 2024-2025. A total of 360 people were selected as sample individuals using multi-stage cluster sampling method. The required information was collected by Wells's Standard Educational Achievement Questionnaire (2010); Burai's Parenting Styles (1991); McIlroy and Bunting's Academic Conscientiousness (2002) and analyzed by stepwise analysis of variance.

Results: the results showed that there is a positive and significant relationship between the authoritative parenting style of parents and a negative and significant relationship between the authoritarian parenting style and the permissive parenting style with the academic success of students ($P>0.01$). On the other hand, a positive and significant correlation was observed between academic conscientiousness with academic success.

Conclusion: Also, the results obtained from the regression test indicated that 37.4% of the academic success of first year male students in Gorgan city is predicted and explained by parents' parenting styles, academic conscientiousness.

Article Info

Keywords :

parenting styles, academic conscientiousness, academic success; Students

Received: 2025/01/11

Accepted: 2025/05/16

Available: 2025/06/15

Author Address: Mehdi Niaki, Department of Psychology, Faculty of Humanities, Gorgan Branch Azad University, Gorgan, Iran

Author E-mail: mehдиниaki1358@gmail.com

رابطه ادراک از سبک های فرزندپروری والدین و وجدان تحصیلی با موفقیت تحصیلی دانش آموزان

مهدی نیاکی*^۱، جوانشیر آسدی^۲

۱. گروه روان شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد واحد گرگان، گرگان، ایران

۲. استادیار گروه روان شناسی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران

هدف: هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه ادراک از سبک های فرزندپروری والدین و وجدان تحصیلی با موفقیت تحصیلی دانش آموزان پسر دوره اول متوسطه شهر گرگان بود.

روش: روش تحقیق حاضر از نوع توصیفی- همبستگی است. جامعه پژوهش شامل کلیه دانش آموزان پسر دوره متوسطه شهر گرگان در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود. تعداد ۳۶۰ نفر به روش نمونه گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای به عنوان افراد نمونه انتخاب شدند. اطلاعات مورد نیاز توسط پرسشنامه‌های استاندارد موفقیت تحصیلی ولز (۲۰۱۰)؛ سبک های فرزندپروری والدین بورای (۱۹۹۱) و وجدان تحصیلی مک ایلروی و بانتینگ (۲۰۰۲) جمع آوری و با تحلیل واریانس گام به گام مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته ها: نتایج بدست آمده نشان داد رابطه مثبت و معنی داری بین سبک فرزندپروری مقتدرانه والدین و رابطه منفی و معنی داری بین سبک فرزندپروری مستبدانه و سبک فرزندپروری سهل گیر با موفقیت تحصیلی دانش آموزان وجود دارد ($P > 0/01$). از سویی همبستگی مثبت و معنی داری بین وجدان تحصیلی با موفقیت تحصیلی مشاهده گردید.

نتیجه گیری: همچنین نتایج بدست آمده حاکی از آن بود که ۳۷/۴ درصد از موفقیت تحصیلی دانش آموزان توسط سبک های فرزندپروری والدین و وجدان تحصیلی آنان پیش بینی و تبیین می شود.

کلیدواژه ها:

سبک های فرزندپروری والدین، وجدان تحصیلی، موفقیت تحصیلی دانش آموزان

تاریخ دریافت مقاله : ۱۴۰۳/۱۰/۲۲

تاریخ پذیرش : ۱۴۰۴/۰۲/۲۶

تاریخ انتشار : ۱۴۰۴/۰۳/۲۵

* نویسنده مسئول : مهدی نیاکی ، گروه روان شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد واحد گرگان، گرگان، ایران.

رایانامه : meh diniaki1358@gmail.com

در سال های اخیر؛ محققین به این نتیجه رسیدند که موفقیت تحصیلی یکی از عوامل مهم و حیاتی موفقیت فرد به شمار می رود، زیرا موفقیت تحصیلی هر فردی پایه گذار پیشرفت هر جامعه و کشوری می باشد (مالمیر و همکاران، ۱۴۰۲). بدین معنی که فرد در زمینه درس و تحصیل به اهدافی که خودشان تعیین کرده اند و یا از آنها انتظار می رود رسیدند (العباسی^۱ و همکاران، ۲۰۲۳) و عبارت است از میزان و ملاک مورد قبولی که برای کسب یادگیری مشخص می شود (قاسمی و میری، ۱۴۰۲، پرنا، ۱۴۰۲) موفقیت تحصیلی دانش آموزان از آن جهت اهمیت دارد که زمینه ساز موفقیت های آینده فرد می باشد و نه تنها شرایط استخدام و موفقیت شغلی فرد را در آینده فراهم خواهد کرد، بلکه باعث ارتقای سرمایه های اجتماعی و فرهنگی، زندگی استاندارد و سلامت بیشتر نسبت به دیگران خواهد شد (وراراتنا^۲ و همکاران، ۲۰۲۳) و می تواند موجب خودشکوفایی و افزایش اعتماد به نفس و ایجاد انگیزه و موفقیت کاری بیشتر در زندگی آینده فراگیران گردد (مرادی و همکاران، ۱۴۰۲). بطوریکه دانش آموزان با موفقیت تحصیلی بالا، بدلیل آنکه مورد تایید والدین و دوستان خود قرار می گیرند، اعتماد به نفس و شادکامی بیشتری از خود نشان می دهند (فنگ^۳ و همکاران، ۲۰۲۳).

مجموعه ای عوامل فردی، محیطی و شناختی بر موفقیت تحصیلی فراگیران تاثیر می گذارد، زیرا موفقیت تحصیلی متغیری چند بعدی است که از عوامل زیادی تاثیر می پذیرد (الیهیان و دوسته گور^۴، ۲۰۲۰). از جمله عواملی که می تواند بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان نقش بسزایی را ایفا کند؛ سبک های فرزندپروری^۵ والدین است که عبارت است از رفتارهایی که در برقراری ارتباط بین والدین و فرزندان در شرایط و موقعیت های مختلف اثر می گذارد و زمینه را برای ایجاد تعامل و ارتباط گسترده فراهم می کند. پدر و مادرها سبک تربیتی متفاوتی را انتخاب می کنند بطوریکه برخی از والدین قوانین مستبدانه دارند و به فرزندان خود بسیار سخت می گیرند و اگر فرزندان دستورات آنان را انجام ندهند، تنبیه می شوند (ژانگ و همکاران، ۲۰۲۳). در نتیجه از روی ترس به قوانین والدین خود پایبند هستند. والدین دارای سبک تربیتی مستبدانه صمیمت و نزدیکی زیادی با فرزندان خود ندارند و روابط بین آنها سرد می باشد که می تواند باعث کاهش عزت نفس و اعتماد نفس فرزندان شود که می تواند بر عملکرد تحصیلی آنان تاثیرگذار باشد (کاظم نیا و موسوی، ۱۴۰۱).

برخی از والدین، سبک تربیتی سهل گیرانه دارند و هیچ توجهی به فرزندان خود و نیازهای آنها نشان نمی دهند. برای چنین والدینی کارهای فرزندان و زندگی تحصیلی آنان اهمیتی نداشته و نسبت به آموزش رفتارهای اجتماعی از خود کم کاری نشان می دهند که باعث افت تحصیلی در فرزندان می شود (برومر^۶ و همکاران، ۲۰۲۱). در صورتی مشاهده شده است که والدین مقتدر به دلیل آرامش و محبت دو جانبه ای که در نظام خانواده جریان دارد، با خیال راحت به انجام امور روزانه می پردازند و اگر خود را در تکالیف فرزندان درگیر کنند و با فرزندان با محبت و صمیمیت رفتار کنند و نکاتی که سبب کارایی بیشتر می شود با آنها در میان بگذارند، سبب دستیابی فرزندان به سطوح بالای عملکرد تحصیلی و مهارت های مطالعه می شوند و اهمال کاری را در آنها کاهش می دهند که به افزایش موفقیت تحصیلی آنان منجر می شود (هانی^۷ و همکاران، ۲۰۲۰؛ بشارت و همکاران، ۱۳۹۰). پژوهش ها (چاوهان و دات، ۲۰۲۳؛ گوپتا^۸ و همکاران، ۲۰۲۳؛ اجوگا^۹، ۲۰۲۳) نشان دادند شیوه فرزندپروری مقتدرانه به صورت منفی و شیوه فرزندپروری مستبدانه و سهل گیر به صورت مثبت و معناداری قادر به پیش بینی اضطراب نوجوانان می باشند که با افزایش یا کاهش میزان اضطراب در دانش آموزان، موفقیت تحصیلی آنان می تواند کاهش یا افزایش یافته و تحت تاثیر قرار گیرد. گوندز (۲۰۲۰) به این نتیجه دست یافت که سبک های تربیتی فرزندان رابطه معنی داری با میزان اهمال کاری تحصیلی دانش آموزان داشته و می تواند بر میزان اهمال کاری تحصیلی دانش آموزان تاثیر بسزایی داشته باشد که به افزایش و کاهش میزان موفقیت تحصیلی آنان منتهی می شود.

همچنین وجدان تحصیلی^{۱۰} با موفقیت تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری دارد (سیفی و همکاران، ۱۴۰۱). بطوریکه دانش آموزانی که از وجدان تحصیلی بالایی برخوردارند به طور معمول تکالیف مدرسه را کامل و با جدیت بیشتری انجام می دهند و این ویژگی می تواند زمینه را برای درست اندیشیدن، درست سؤال مطرح کردن، ارتباط گرفتن و جمع آوری اطلاعات در خصوص یک مسئله فراهم می کند (موسیوند، ۱۴۰۱). چنین دانش آموزانی به دلیل تمایل بالا به یادگیری یا اهداف مسلطی که دارند، احتمال موفقیت بالاتری داشته باشند و این امر به شایستگی و پیشرفت آنان در مدرسه کمک می کند (شاکر و نخستین گلدوست، ۱۴۰۲). دانش آموزان با وجدان تحصیلی بالا، دارای سطوح بالای اشتیاق و انگیزه تحصیلی، مستقل و مسئولیت

6-Brummer

7-Haeny

8-Gupta

9-Ajoku

10-Academic Conscientiousness

1-Alabbasi

2-Weerathna

3-Feng

4-Alyahyan & Düşteğör

5-Parenting styles

پذیر می باشند و سخت کوش می باشند و فرسودگی تحصیلی کمتری را تجربه می کنند که می تواند به افزایش موفقیت تحصیلی آنان منجر شود (کابینی مقدم^۱ و همکاران، ۲۰۲۰).

با توجه به اهمیت موفقیت تحصیلی دانش آموزان، پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه ادراک از سبک های فرزندپروری والدین و وجدان تحصیلی با موفقیت تحصیلی دانش آموزان پسر انجام شد.

روش

روش تحقیق حاضر از نوع توصیفی-همبستگی و از نظر هدف کاربردی است. جامعه پژوهش کلیه دانش آموزان پسر دوره اول متوسطه شهر گرگان در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود. نمونه گیری به روش تصادفی خوشه ای چند مرحله ای و حجم نمونه براساس فرمول کوکران تعداد ۳۶۰ نفر بود. ملاک های ورود در پژوهش شامل رضایت شرکت کنندگان و شرط خروج عدم همکاری در پاسخگویی به سؤالات یا پاسخگویی های ناقص بود. همچنین داده ها با استفاده از آمار توصیفی (فراوانی، درصد، شاخص های مرکزی و پراکندگی) و آمار استنباطی (رگرسیون گام به گام) بوسیله نرم افزار SPSS نسخه ۲۳ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ابزار پژوهش

۱. پرسشنامه موفقیت تحصیلی^۲ (ASI): این پرسشنامه توسط ولز (۲۰۱۰) طراحی شده است که دارای ۳۹ گویه می باشد. نمره گذاری براساس طیف لیکرت ۴ گزینه ای (کاملاً موافق=۴؛ موافق=۳، مخالف=۲ و کاملاً مخالف=۱) می باشند. گویه های معکوس این پرسشنامه عبارتند از: ۹ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۹ و ۲۴ و ۲۶ و ۲۷ و ۲۸ و ۲۹ و ۳۰ و ۳۱ و ۳۶ و ۳۷ و ۳۸ و ۳۹ (یعنی به «کاملاً موافق» نمره ۱ و به «کاملاً مخالف» نمره ۴ داده می شود). دامنه امتیاز این پرسشنامه بین ۳۹ تا ۱۵۶ خواهد بود. میانگین پرسشنامه برابر با ۵۸/۵ می باشد. هر چه امتیاز حاصل شده از این پرسشنامه بیشتر باشد، نشان دهنده میزان بیشتر موفقیت تحصیلی یا آکادمیک خواهد بود و بالعکس. قدیرزاده و ادیب حاج باقری (۱۳۹۶) میزان ضریب آلفای کرونباخ را برابر با ۰/۸۲ بدست آوردند. پایایی کل این مقیاس در پژوهش حاضر ۰/۸۱ بدست آمد.

۲. پرسشنامه اقتدار والدینی^۳ (PAQ): این پرسشنامه توسط بوری (۱۹۹۱) طراحی شده است و توسط بشارت و همکاران (۱۳۹۰) ترجمه و مورد استفاده قرار گرفته است که دارای ۳۰ سوال و سه سبک مقتدرمنطقی (۱۰ سوال)، مستبدانه (۱۰ سوال) و سهل گیر/آسان گیر (۱۰ سوال) می باشد. نمره گذاری براساس طیف لیکرت ۵ گزینه ای (کاملاً موافقم=۵، موافقم=۴، نظری ندارم=۳، مخالفم=۲، کاملاً مخالفم=۱) می باشد. در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۳۰

تا ۶۰ باشد، اقتدار والدینی ضعیف می باشد. در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۶۰ تا ۹۰ باشد، اقتدار والدینی در سطح متوسطی می باشد. در صورتی که نمرات ۹۰ باشد، میزان اقتدار والدینی قوی می باشد. بوری آلفای کرونباخ این پرسشنامه را برای سبک مقتدر منطقی ۰/۸۵، مستبدانه ۰/۸۷ و آسان گیر ۰/۷۴ گزارش نمود. اسفندیاری (۱۳۷۴) به نقل از بشارت و همکاران، (۱۳۹۰) پایایی بازآزمایی این پرسشنامه را که بعد از گذشت یک هفته از اجرای اولیه مجدداً از ۱۲ نفر از مادران نمونه مورد مطالعه خواسته بود تا پرسشنامه را تکمیل کنند، برای شیوه سهل گیر ۰/۶۹، مستبدانه ۰/۷۷ و مقتدر منطقی ۰/۷۳ به دست آوردند. پایایی پژوهش حاضر در متغیرهای آزمون به ترتیب ۰/۷۰، ۰/۶۹ و ۰/۷۸ به دست آمد.

۳. پرسشنامه وجدان تحصیلی^۴ (ACQ): این پرسشنامه توسط مک ایلروی و بانتینگ (۲۰۰۲) طراحی شده است که دارای ۹ سوال می باشد. نمره گذاری براساس طیف لیکرت ۷ گزینه ای (کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۷) می باشد. سوالات ۱-۲-۳-۴-۶-۷-۸ به صورت معکوس نمره گذاری می شود. ضریب آلفای کرونباخ توسط مک ایلروی و بانتینگ (۲۰۰۲) برابر با ۰/۸۹ بدست آمده است. محاسبه آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۷۳ بدست آمد.

روش اجرا

برای انجام تحقیق حاضر؛ پس از تأیید طرح پژوهشی و کسب مجوزهای لازم از اداره آموزش و پرورش شهرستان گرگان از بین کلیه دانش آموزان پسر دوره متوسطه شهر گرگان که در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ مشغول به تحصیل بودند؛ تعداد ۳۶۰ دانش آموز انتخاب شدند. انتخاب روش نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای به این دلیل است که افراد جامعه آماری از نظر جغرافیایی پراکنده بوده؛ در نتیجه باید به گروه های کوچک تری تقسیم شود تا بتوان برای نمونه گیری افراد از این گروه ها که به عنوان خوشه ها شناخته می شود؛ استفاده نمود. بدین معنی که در تحقیق حاضر ابتدا از بین مدارس پسرانه دوره اول متوسطه شهر گرگان، تعداد ۶ مدرسه پسرانه دوره متوسطه و از هر مدرسه سه کلاس و از هر کلاس ۱۸ دانش آموز به روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. سپس طی جلسه ای که با مدیران و دانش آموزان مدارس انتخاب شده برگزار شد؛ در خصوص اهمیت پرداختن به چنین تحقیقاتی صحبت گردید و رضایت نامه کتبی از دانش آموزان و ولی آنان نیز اخذ شد. به کلیه افراد حجم نمونه این اطمینان داده شد که مراحل این پژوهش خطر یا عوارض احتمالی برای شرکت کنندگان به همراه نخواهد داشت و هر زمان تمایل داشتند، مجاز می باشند از این پژوهش کناره گیری کند و اطلاعات

3-Parental Authority Questionnaire

4-Academic Conscientiousness questionnaire

1-Kabini Moghadam

2-Academic success inventory

شرکت کننده و داده‌هایی که در اختیار محقق قرار می‌دهند کاملاً محرمانه باقی خواهد ماند.

یافته ها

جدول ۱ شاخص های توصیفی و توزیعی متغیرهای پژوهش را نشان می دهد.

جدول ۱. شاخص های توصیفی و توزیعی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	آماره کولموگروف-اسمیرنوف	سطح معنی داری
۱- سبک فرزندپروری مقتدر	۲۷/۵۱	۸/۸۱۲	۰/۱۰۸	۰/۱۱۲
۲- سبک فرزندپروری مستبدانه	۲۳/۰۹	۹/۷۰۹	۰/۱۴۷	۰/۱۵۶
۳- سبک فرزندپروری سهل گیر	۲۳/۷۰	۹/۳۳۹	۰/۳۱۳	۰/۳۶۱
۴- وجدان تحصیلی	۳۵/۵۳	۱۴/۰۸۹	۰/۶۳۲	۰/۴۵۱
۸- موفقیت تحصیلی	۹۴/۰۷	۲۴/۷۵۲	۰/۸۸۱	۰/۶۶۱

۰/۰۵ بزرگتر است فرض صفر مبنی بر اینکه داده ها نرمال هستند تایید می شود.

خروجی آزمون نشان می دهد که سطح معناداری آزمون از ۰/۰۵ بزرگتر است. فرضیه صفر در آزمون کلموگروف-اسمیرنوف این است که داده ها نرمال می باشند. لذا با توجه به اینکه سطح معناداری از

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای تحقیق	موفقیت تحصیلی
سبک فرزندپروری مقتدر	۰/۳۴۹**
سبک فرزندپروری مستبدانه	-۰/۱۸۲**
سبک فرزندپروری سهل گیر	-۰/۱۶۵**
وجدان تحصیلی	۰/۴۱۹**

تحصیلی با سبک فرزندپروری مستبدانه، و سبک فرزندپروری سهل گیر، منفی و معنی دار است.

جدول ۲ همبستگی بین متغیرهای پژوهش را نشان می دهد. نتایج نشان داد رابطه بین موفقیت تحصیلی با سبک فرزندپروری مقتدر، و وجدان تحصیلی مثبت و معنی دار است و رابطه بین موفقیت

جدول ۳. جدول ANOVA

مدل	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معنی مجزور R داری
رگرسیون	۸۴۶۱۰/۷۵۱	۳	۱۴۱۰۱/۷۹۲	۳۶/۷۸۱	۰/۳۸۵
پس ماند	۱۳۵۳۳۹/۰۷۲	۳۵۶	۳۸۳/۳۹۷		
کل	۲۱۹۹۴۹/۸۲۲	۳۵۹			

جدول ۳ نتایج تحلیل رگرسیون همزمان متغیرهای پژوهش در پیش بینی موفقیت تحصیلی را نشان می دهد. نتایج نشان داد رابطه خطی معنی داری بین متغیرهای پیش بین و موفقیت تحصیلی وجود دارد. نقش دارد.

بدین ترتیب می توان بیان کرد که حداقل یکی از متغیرهای پیش بین، در پیش بینی موفقیت تحصیلی نقش دارد.

جدول ۴. جدول ضرایب استاندارد و غیراستاندارد

مدل	ضرایب غیراستاندارد β	خطای معیار SE_{β}	ضرایب استاندارد $\beta_{standard}$	آماره T	سطح معناداری Sig	تلورانس VIF
۱- سبک فرزندپروری مقتدر	۰/۶۶۵	۰/۱۲۱	۰/۲۳۷	۵/۴۸۲	۰/۰۰	۰/۹۳۵
۲- سبک فرزندپروری مستبدانه	-۰/۲۵۰	۰/۱۱۲	-۰/۰۹۸	-۲/۲۲۵	۰/۰۲۷	۰/۸۹۸
۳- سبک فرزندپروری سهل گیر	-۰/۲۸۷	۰/۱۱۸	-۰/۱۰۸	-۲/۴۴۰	۰/۰۱۵	۰/۸۸۵
وجدان تحصیلی	-۰/۴۵۲	۰/۰۷۸	۰/۲۵۷	۵/۸۰۸	۰/۰۰	۰/۸۸۸

جدول ۴ بررسی ضرایب رگرسیون نشان داد سبک فرزندپروری مقتدر ($\beta=0/237; P<0/01$) و وجدان تحصیلی ($\beta=0/257; P<0/01$) پیش بینی کننده مثبت و معنی دار موفقیت تحصیلی هستند و سبک فرزندپروری مستبدانه ($\beta=-0/098; P<0/05$) و سبک فرزندپروری سهل گیر ($\beta=-0/108; P<0/05$) به صورت منفی قادر به پیش بینی موفقیت تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه شهر گرگان می باشد.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف رابطه ادراک از سبک های فرزندپروری والدین و وجدان تحصیلی با موفقیت تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه اول انجام شد. براساس یافته های بدست آمده بین سبک فرزندپروری مقتدرانه والدین با موفقیت تحصیلی ($r=0/349, P<0/01$) رابطه مثبت و معنی دار؛ در صورتی که بین سبک فرزندپروری مستبدانه والدین ($r=-0/182, P<0/01$) و سبک فرزندپروری سهل گیر والدین ($r=-0/165, P<0/01$) با موفقیت تحصیلی رابطه منفی و معنی داری وجود دارد. بدین معنی که دانش آموزانی که دارای والدین با سبک فرزندپروری مقتدرانه می باشند؛ میزان موفقیت تحصیلی بیشتر و دانش آموزانی که دارای والدین با سبک فرزندپروری مستبدانه و سهل گیرانه می باشند؛ میزان موفقیت تحصیلی کمتری را تجربه میکنند. نتایج بدست آمده در تحقیق حاضر با نتایج مطالعات تقی زاده و همکاران (۱۴۰۳)؛ نعمتی و همکاران (۱۴۰۲)؛ کاظم نیا و موسوی (۱۴۰۱)؛ سهیلی و همکاران (۱۳۹۹)؛ گوندز (۲۰۲۰)؛ افوسوبراکو (۲۰۲۲)؛ استاورولاکی و گوپتا (۲۰۲۱)؛ بوهنس (۲۰۱۹) مطابقت دارد.

سبک تربیتی مقتدر، خودکارآمدی تحصیلی بیشتر و سبک های تربیتی سهل گیر و مستبد با خودکارآمدی کمتری رابطه دارد. در نتیجه فرزندان سبک تربیتی مقتدر میزان اهمال کاری تحصیلی کمتر و موفقیت تحصیلی بیشتری دارند (نعمتی و همکاران، ۱۴۰۲).

همچنین کودکانی که دارای والدین با سبک مقتدرانه هستند، رابطه عاطفی و گرمتری با والدین خود دارند و بهتر می توانند در مورد احساسات و مسائل خود با والدین گفت و گو کنند (چاوهران و دات، ۲۰۲۳). این امر احتمالاً به رشد، عاطفی، اجتماعی و رفتارهای پهنجار این نوجوانان کمک خواهد نمود. از سویی والدینی که قوانین مستبدانه دارند و به فرزندان خود بسیار سخت می گیرند و اگر فرزندان دستورات آنان را انجام ندهند، تنبیه می شوند (ژانگ و همکاران، ۲۰۲۳). در نتیجه از روی ترس به قوانین والدین خود پایبند هستند. چنین والدینی صمیمیت و نزدیکی زیادی با فرزندان خود ندارند و روابط بین آنها سرد می باشد که می تواند باعث کاهش عزت نفس و اعتماد نفس فرزندان شود که می تواند بر عملکرد تحصیلی آنان تاثیرگذار باشد (کاظم نیا و موسوی، ۱۴۰۱). در صورتی که برخی از والدین، سبک تربیتی سهل گیرانه دارند و هیچ توجهی به فرزندان خود و نیازهای آنها نشان نمی دهند. چنین والدینی نه تنبیه دارند نه پاداش و برای کارهای فرزندان و زندگی تحصیلی آنان اهمیتی نمی دهند و نسبت به آموزش رفتارهای اجتماعی از خود کم کاری نشان می دهند که باعث افت تحصیلی در فرزندان می شود (برومر و همکاران، ۲۰۲۱).

همچنین نتایج نشان داد که بین وجدان تحصیلی با موفقیت تحصیلی ($r=0/419, P<0/01$) رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. بدین معنی که دانش آموزانی که دارای وجدان تحصیلی بیشتری می باشند؛ میزان موفقیت تحصیلی بیشتری دارند و بالعکس. نتایج بدست آمده در تحقیق حاضر با نتایج مطالعات قاسمی و میری (۱۴۰۲)؛ سیفی و همکاران (۱۴۰۱) در یک راستا است.

دانش آموزانی که از وجدان تحصیلی بالایی برخوردارند به طور معمول تکالیف مدرسه را کامل و با جدیت بیشتری انجام می دهند و این ویژگی می تواند زمینه را برای درست اندیشیدن، درست سؤال مطرح کردن، ارتباط گرفتن و جمع آوری اطلاعات در خصوص یک مسئله فراهم کند (موسیوند، ۱۴۰۱). چنین دانش آموزانی ممکن است به دلیل تمایل بالا به یادگیری یا اهداف مسلطی که دارند، احتمال

تعارضی منافع

این پژوهش با منافع مالی و حرفه ای هیچ فرد و سازمانی تعارض ندارد.

سپاسگزاری

نویسندگان از کلیه مسئولان آموزش و پرورش، مدیران مدارس شهر گرگان و معلمان و دانش آموزانی که در این پژوهش همکاری لازم را داشتند، صمیمانه تشکر و قدردانی می نمایند.

منابع

بشارت، محمدعلی؛ عزیزی، کورش؛ پورشریعی، حمید. (۱۳۹۰). رابطه سبک‌های فرزندپروری والدین با کمالگرایی فرزندان در نمونه‌ای از خانواده‌های ایرانی. فصلنامه خانواده پژوهی، سال هفتم، شماره ۲۶. پرنه، نرگس. (۱۴۰۲). نقش الگویی بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان، اولین همایش بین المللی جامعه شناسی، علوم اجتماعی و آموزش و پرورش با رویکرد نگاهی به آینده، بوشهر. تقی‌زاده، کوثر، حیدری‌پور، سعیده، هوشمندخیاط، امیرحسین. (۱۴۰۳). پیش بینی اضطراب فراگیر براساس سبک‌های فرزندپروری و عملکرد خانواده در نوجوانان. رویش روان شناسی. ۱۳ (۲): ۲۴۵-۲۵۴.

سهیلی، منصور، کاظمی، سلطانه، سهرابی شگفتی، نادره، برزگر، مجید. (۱۳۹۹). مدل علی سبک‌های فرزندپروری و عملکرد تحصیلی با نقش واسطه‌گری سرزندگی تحصیلی. مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ۶۳(۳): ۲۴۷۲-۲۴۸۳.

سیفی، فردین، حجازی، مسعود، صبحی، افسانه، و کیانی، قمر. (۱۴۰۱). رابطه هوش معنوی و وجدان تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان با نقش واسطه‌ای سرسختی تحصیلی. پژوهش در دین و سلامت، ۸(۱)، ۶۹-۸۰.

شاکر، ویدا و نخستین گلدوست، اصغر. (۱۴۰۲). پیش بینی رفتارهای غیرمولد تحصیلی دانش آموزان بر اساس هیجانات تحصیلی و وجدان تحصیلی، اولین همایش ملی روان درمانی ایران، اردبیل.

قاسمی، سیدعلیرضا، و میری، مینو. (۱۴۰۲). نقش تاب آوری تحصیلی و اخلاق تحصیلی در پیش بینی موفقیت تحصیلی دانشجویان. اخلاق زیستی، ۱۳(۳۸)، ۱-۱۲.

کاظم نیا، فاطمه و موسوی، سیدمحمد. (۱۴۰۱). بررسی رابطه بین سبک های فرزند پروری با عملکرد تحصیلی دانش آموزان پسر دوره اول ابتدایی مدارس دولتی شهر فاروج در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲، اولین کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت، بندرعباس.

مالمیر، آمنه و توکلی، هادی و محبی آشتیانی، مسعوده. (۱۴۰۲). نقش مشاوره تحصیلی در کیفیت زندگی تحصیلی و موفقیت تحصیلی دانش آموزان پسر دوره اول متوسطه شهر اراک در سال تحصیلی ۱۴۰۲، هشتمین کنفرانس ملی مطالعات مدیریت و اقتصاد در علوم انسانی، تهران.

موفقیت بالاتری داشته باشند و این امر به شایستگی و پیشرفت آنان در مدرسه کمک می‌کند (شاکر و نخستین گلدوست، ۱۴۰۲). دانش آموزان با وجدان تحصیلی بالا، افرادی پایبند به اخلاقیات، دارای سطوح بالای اشتیاق و انگیزه تحصیلی، مستقل و مسئولیت پذیر و سخت کوش می باشند، روابط اجتماعی مثبت و متعهدانه تر از خود بروز می‌دهند و فرسودگی تحصیلی کمتری را تجربه می‌کنند که می‌تواند به افزایش موفقیت تحصیلی آنان منجر شود (کابینی مقدم و همکاران، ۲۰۲۰). از سویی فراگیرانی که دارای وجدان تحصیلی هستند؛ دارای اخلاق تحصیلی بوده که بر ثبات هنجارهای اخلاقی در رفتار و منش فراگیران موثر بوده است و پرورش فضایل اخلاقی علاوه بر رعایت هنجارهای اخلاقی، موجب تغییر نگرش و انگیزه فراگیران در محیط آموزشی می‌شود و این تغییر ادراک خود موجبات بهبود موفقیت تحصیلی را فراهم می‌آورد (قاسمی و میری، ۱۴۰۲). افرادی با ویژگی وجدان تحصیلی بالا، سخت تر تلاش می‌کنند، معدل تحصیلی بالاتر و همچنین تعاملات اجتماعی سازنده تری دارند و بالعکس افراد با ویژگی وجدان پایین، عملکردی ضعیفی در تحصیل و کار از خود نشان می‌دهند. همچنین دانش آموزانی که از وجدان بالایی برخوردار بودند کمتر احتمال دارد که مدرسه را رها کنند؛ تمایل بیشتری به یادگیری دارند، در نتیجه احتمال موفقیت بالاتری در زندگی تحصیلی خود دارند (شاکر، ۱۴۰۱؛ پالوس و همکاران، ۲۰۱۹). از جمله محدودیت های تحقیق حاضر می‌توان به جمع آوری اطلاعات صرفاً از طریق پرسشنامه، محدودیت زمانی، عدم تعمیم پذیری نتایج به کلیه جوامع اشاره نمود. با توجه به آنکه شیوه های تربیت و چگونگی بار آوردن فرزندان بسیار حیاتی است و سازگاری اجتماعی و اختلالات روانی دانش آموزان و زندگی تحصیلی آنان بستگی به شیوه فرزند پروری والدین دارد؛ توصیه می‌شود که مدرسان آموزش خانواده و انجمن اولیا و مربیان با برگزاری جلسات آموزش و دوره های مربوطه در خصوص آشنایی با انواع سبک های فرزندپروری و پیامدهای هر یک از روش ها به آموزش والدین و خانواده ها در چگونگی برقراری ارتباط با فرزندان بپردازند. همچنین توصیه می‌شود با ایجاد شرایطی در مراکز آموزشی/ مدارس و دانشگاه ها به اتخاذ برنامه‌های متنوع مانند طراحی دروس مربوطه و مرتبط و یا برگزاری جلسات آموزشی در رابطه با آشنایی با مفاهیم وجدان تحصیلی و پیامدهای مثبت آن فراهم گردد تا با تقویت و بهبود وجدان تحصیلی در فراگیران به موفقیت تحصیلی بیشتر آنان کمک شایانی شود. از سویی پیشنهاد می‌شود برای افزایش تعمیم پذیری نتایج تحقیق به کل دانش آموزان سطح کشور، از نمونه های آماری از دانش آموزان دیگر مناطق جغرافیایی استفاده گردد و در پژوهش های آتی چنین پژوهشی را بر روی دانش آموزان دختر و در مقاطع مختلف تحصیلی دیگر نیز انجام دهند.

- Behaviors. *International Journal of Contemporary Educational Research*, 7(1), 253-266.
- Gupta, J., Bajaj, M. K., & Arun, P. (2023). Parenting style of mothers with generalized anxiety disorder and behavioral problems in their children. *International Journal of Science and Research Archive*. 8(1), 754-760
- Haeny, A. M., Gueorguieva, R., Morean, M. E., Krishnan-Sarin, S., DeMartini, K. S., Pearlson, G. D., ... & O'Malley, S. S. (2020). The association of impulsivity and family history of alcohol use disorder on alcohol use and consequences. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 44(1), 159-167
- Kabini Moghadam, S., Entesar Foumani, G., Hejazi, M., & Asadzadeh, H. (2020). Comparison of the Effectiveness of Instruction of Self-Regulated Learning and Help-Seeking Strategies Training on Increasing Educational Buoyancy and Conscience of Procrastinating Students. *Research in School and Virtual Learning*, 7(3), 77-88
- Paloş, R., Maricuţoiu, L. P., & Costea, I. (2019). Relations between academic performance, student engagement and student burnout: A cross-lagged analysis of a two-wave study. *Studies in Educational Evaluation*, 60, 199-204.
- Stavoulaki, E., Li, M., & Gupta, J. (2021). Perceived parenting styles, academic achievement, and life satisfaction of college students: the mediating role of motivation orientation. *European Journal of Psychology of Education*, 36, 693-717.
- Weerarathna, R. S., Rathnayake, N. M., Pathirana, U. P. G. Y., Weerasinghe, D. S. H., Biyanwila, D. S. P., Bogahage, S. D., & Thiwanka, M. P. S. (2023). Effect of E-learning on Management Undergraduates' Academic Success during COVID-19: A Study at Non-state Universities in Sri Lanka. *Heliyon*, 9(9).
- Zhang, Y., Miller, M., & Halgunseth, L. C. (2023). Parenting styles and children's development: A review of the literature. 2: 609-619
- مرادی، رقیبه و قهرمانی، ساره و حبیب نیا، فاطمه و محمدی، فاطمه و عربی، سکینه. (۱۴۰۲). بررسی عوامل موثر در موفقیت تحصیلی دانش آموزان، اولین همایش بین المللی جامعه شناسی، علوم اجتماعی و آموزش و پرورش با رویکرد نگاهی به آینده، بوشهر. موسیوند، محبوبه. (۱۴۰۱). تدوین مدل وجدان تحصیلی و حل مسئله بر تفکر انتقادی دانشجویان با میانجی گری مهارت های ارتباطی مجله علوم روانشناختی. ۲۱ (۱۰۹): ۱۰۶-۸۹.
- نعمتی، محدثه، شمالی اسکویی، آرزو، صابری، هایده. (۱۴۰۲). ارائه مدل اهمال کاری تحصیلی بر اساس راهبردهای یادگیری خودگردان و سبک های تربیتی والدین با نقش واسطه ای خودکارآمدی تحصیلی. جامعه شناسی آموزش و پرورش. ۹(۱)، ۳۱۳-۳۲۴.
- Alyahyan, E., & Düşteğör, D. (2020). Predicting academic success in higher education: literature review and best practices. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 17, 1-21
- Alabbasi, A. M. A., Alansari, A. M., AlSaleh, A., Salem, A. H., & Ayoub, A. E. A. (2023). Predictors of Academic Success among Undergraduate Medical Programs: The Roles of Divergent and Convergent Thinking. *Journal of Creativity*, 100058.
- Ajoku, C. (2023). Navigating adolescent depression and anxiety in the context of parenting plan evaluations. *Family Court Review*, 61(3), 483-489.
- Brummer, J., Hesse, M., Frederiksen, K. S., Karriker-Jaffe, K. J., & Bloomfield, K. (2021). How do register-based studies contribute to our understanding of alcohol's harms to family members? A scoping review of relevant literature. *Journal of studies on alcohol and drugs*, 82(4), 445-456.
- Boahene, K. O., Fang, J., & Sampong, F. (2019). Social media usage and tertiary students' academic performance: Examining the influences of academic self-efficacy and innovation characteristics. *Sustainability*, 11(8), 2431.
- Chauhan, H., & Dutt, S. (2023). Parenting Styles as Correlates of Academic Anxiety among Adolescents. *International Journal of Indian Psychology*, 11(2).
- Feng, L., He, L., & Yiganmu, A. (2023). Determinants of students' academic success in English as a medium of instruction (EMI) classes: A systematic review. *Heliyon*.
- Gündüz, G. F. (2020). The Relationship between Academic Procrastination Behaviors of Secondary School Students, Learning Styles and Parenting